

ตอนที่ 5

2.5 “พ่อขุนรามคำแหง เจ้าเมืองสุโขทัยนี้ ทั้งชาวแม่ชาวเจ้า ท่วยบ่าว ท่วยนาง ลูกเจ้าลูกขุน ทั้งสิ้นทั้งหลาย ทั้งผู้ชายผู้หญิง ผุ่งท่วยมีศรัทธาในพระพุทธศาสนา ทรงศัลเมือพรรษาทุกคน”

ข้อความในระหว่างบรรทัดที่ 9-13 นี้ แสดงให้เห็นว่าพ่อขุนรามคำแหง ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้ทรงธรรม ทรงเป็นผู้นำประชาชนในทางศาสนา จึงทำให้ชาวสุโขทัย ทั้งชาววังชาววัง ข้าราชการ ข้าราชการ ลูกเจ้าลูกขุน ตลอดจนประชาชนชายหญิงทุกหมู่เหล่า ได้มีศรัทธาในพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะในเทศกาลเข้าพรรษา ได้พากันเข้าวัดเข้าวา ถือศีลฟังธรรม เจริญรอยตามพระราชจริยาวัตรของพ่อขุนรามคำแหงโดยทั่วกัน เห็นจะเป็นด้วยเหตุนี้เอง อาณาจักรสุโขทัยจึงเจริญรุ่งเรืองอุดมสมบูรณ์และมีความสุขที่สุดในยุคนั้น ดังคติธรรมที่กล่าวไว้ในไตรภูมิภูมิกถาว่า “ผีแลท้าวพระญาองค์ใดแลเสวยราชสมบัติแล้ว แลทำความชอบธรรมได้ ไพรฟ้าข้าไททั้งหลายก็อยู่เย็นเป็นสุข ได้หลักชาติในศรีสมบัติ เพราะด้วยบุญสมภารท่านผู้เป็นเจ้าเป็นจอม แลเข้านำข้าปลาทอาหาร แก้วแหวน แสนสัตว์รัตนะ เงินทอง ผ้าผ่อนแพรพรรณนั้นก็บริบูรณ์ อีกทั้งฝูงเทวาฟ้าฝนนนั้นก็ทชอบอุกกาถบมีน้อยมีมาก ทั้งเข้าในนาทั้งปลาในน้ำก็บ่ห่อนรู้ร่วงโรยเสียไปด้วยฝนด้วยแล้งเลย อันหนึ่งวันคืนแลบี่เดือนทั้งหลายบ่ห่อนรู้ยากเลย อันหนึ่ง ผุ่งเทพยคารักษาทั้งหลายอันอยู่รักษาเป็นเสื่อบ้านทรงเมืองนั้น ท่านก็รักษาคุจเกรงท้าวพระญาผู้ได้กระทำความอันชอบด้วยคลองธรรมนั้นแล แลท้าวพระญาองค์ใดกระทำความอันมิชอบคลองธรรมได้ เทวาฟ้าฝนนนั้นก็พิปริคแมนทำไร่ไถนาก็บันกาลให้เสียหายตายด้วยแล้งแลฝน อันหนึ่ง ผลไม้ทั้งหลายแลพืชอันเกิดเหนือแผ่นดินอันมีโอชารสอันคือร่อนนั้นก็กลับหายเสียไป เพื่อโอชารสนั้นจมลงไปใต้แผ่นดินสิ้น ทั้งคันแลล่าอันปลุกนั้นมันก็มิงามเลย ทั้งแตกแลลมทั้งฝน แลเดือนดาวก็มีชอบอุกกาถ

ตั้งเกล้าเลย เพราะว่าท้าวพระญากระทำมิชอบธรรมนั้น แลเทพยดาทั้งหลายเขาเกลียดเขาชัง
พระญาอาธรรมนั้นนัก เขามีใคร่แลดูหน้าพระญาคนนั้น แม้นว่าเขาแลดูก็ดี ก็บ่ห่อน
แลดูซึ่งหน้า ย่อมแลดูแต่ทางตาเขาใส่” (ไตรภูมิพิภพ หน้า 565)

ข้อที่ควรศึกษาในตอนนี้ คือ ชาวแม่ชาวเจ้า – ท่วย – บัว – นาง – ลูกเจ้าลูกขุน
– ศรีทธา – พุทธศาสน – ทรงศีล – เมื่อพรรษา

(1) ชาวแม่ชาวเจ้า น่าจะหมายถึงหญิงขุนนาง นับตั้งแต่พระอัครมเหสีลงมา
จนถึงหญิงเชื้อพระวงศ์ชั้นต่าง ๆ เพราะพิเคราะห์ตามลำดับคำที่เรียงไว้ในจารึก ท่านจัด
ไว้เป็นลำดับที่สอง รองจากพ่อขุนรามคำแหง

(2) ท่วย หมายความว่า ทวย คือ หมู, เหล่า คำนี้ในวรรณคดีอีสานก็มีใช้
เสมอ เช่น

อันนี้	เป็นแต่	เขาข่าวเบื่อง	ปางก่อนแข่งมา
		กลองบูชาณ	จื่อความทูลท้าว
บ่กว่า		เกงญาเจ้า	จอมเมืองน้องนาถ หั้นแล้ว
		ทุกท่วยค้ำ	เฮฮู้แต่ปู่ฮาน
			(ท้าวฮุ่ง หน้า 13)

(3) บัว-นาง คุณำอธิบายใน 1.3 (5)

(4) ลูกเจ้าลูกขุน คุณำอธิบายใน 1.6 (2)

(5) ศรีทธา ได้แก่ความเชื่อ ตามหลักการทางพระพุทธศาสนา ท่านแบ่งศรีทธา
เป็น 4 อย่าง คือ

1. กम्मสทฐา เชื่อกรรม
2. วิปากสทฐา เชื่อผลของกรรม
3. กนฺมสฺสทกาสทฐา เชื่อว่าสัตว์มีกรรมเป็นของตน
4. ทถาคทโฬิสทฐา เชื่อพระบัญญัติของพระพุทธเจ้า

ที่ว่า เชื่อกรรม นั้น หมายความว่าเชื่อในเหตุ คือ เมื่อเห็นผลที่เกิดขึ้นแก่ตน
จะดีหรือชั่วก็ตาม ก็เชื่อว่ามาจากเหตุ คือจากกรรมที่ตนทำไว้ ความเชื่อที่สาวเข้าไปหา
เหตุอย่างนี้เรียกว่าเชื่อกรรม

ที่ว่า เชอผลของกรรม นั้น หมายความว่าเชื่อในผล คือเมื่อตนสร้างกรรม อันเป็นเหตุอย่างใดไว้ กรรมนั้นก็จักให้ผลแก่ตนอย่างนั้น ดังที่พูดกันว่า “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” ความเชื่อที่คาดหวังผลอันจะเกิดขึ้นอย่างนี้ เรียกว่า เชอผลของกรรม

ที่ว่า เชื่อว่าสัตว์มีกรรมเป็นของตน-นั้น ได้แก่ความเชื่อที่ปักลงไปว่าสัตว์โลก ทั้งมวล ล้วนมีกรรมเป็นของตน คือเชื่อว่าสัตว์โลกเป็นทายาทของกรรม มีกรรมเป็นกำเนิด มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย กระทำกรรมใดไว้ ดีหรือชั่วก็ตาม จะต้องได้รับผลของกรรมนั้น ความเชื่อว่ากรรมนั้นใครสร้างไว้อย่างใดคนนั้นก็ต้องได้รับผลกรรมนั้น อย่างนั้น ถึงคำพังเพยที่ว่า “วัวใครเข้าคอกใคร” อย่างนี้เรียกว่าเชื่อว่าสัตว์มีกรรมเป็นของตน

ที่ว่า เชื่อพระบัญญัติของพระพุทธเจ้า นั้น ได้แก่เชื่อว่าพระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้จริง พระบัญญัติของพระองค์วิเศษจริง คำสอนของพระองค์ที่ทรงค้นพบด้วยพระบัญญัติของพระองค์วิเศษ สามารถทำให้ผู้ปฏิบัติตามพันธุข์ได้จริง อย่างนี้เรียกว่า เชื่อพระบัญญัติของพระพุทธเจ้า

ผู้มีความเชื่ออย่างนี้เรียกว่า “มีศรัทธาในพระพุทธศาสนา” ย่อมจะเป็นผู้มีอิริยาบถดี มีความสงบกาย วาจา ใจ ย่อมจะมีความสุขกายสุขใจตลอดไป

(6) พุทธศาสนา ได้แก่พระพุทธศาสนา คือคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าอันมีหลักการสำคัญอยู่ 3 ประการ คือ

1. สหปะปาปสส อกรรม ไม่กระทำความปั้งปวง
2. กุสลสสสัมปะทา บำเพ็ญบุญกุศล
3. สจิตตปริโยทปนั อบรมใจของตนให้ผ่องแผ้ว

ชื่อว่า ไม่กระทำความปั้งปวง นั้น ได้แก่ไม่ประพฤติชั่วด้วยกายและวาจา เช่น ไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤติผิดในกาม ไม่พูดเท็จ ไม่ดื่มสุราเมรัย เป็นต้น โดยใจความก็คือ การรักษาศีล 5 ศีล 8 หรือ ศีลอุโบสถ

ชื่อว่า บำเพ็ญบุญกุศล นั้น ได้แก่การให้ทานและเจริญสมณกรรมฐาน โดยใจความก็คือการบำเพ็ญทานและเจริญสมาธิภาวนา

ชื่อว่า อบรมใจของตนให้ผ่องแผ้ว นั้น ได้แก่การอบรมใจของตนให้ปราศจาก
กิเลส คือ โลภะ โทสะ โมหะ โดยใจความก็คือเจริญวิปัสสนากาวนา เพื่อให้เกิดปัญญา
ตัดกิเลส กล่าวโดยสังเขป พระพุทธศาสนา จึงได้แก่คำสั่งสอนอันว่าด้วยศีล สมาธิและ
ปัญญา ซึ่งเป็นคำสั่งสอนไม่ให้ความประมาทนั่นเอง

(7) ทรงศีล อนุศาสน์อธิบายในข้อ 2.4 (2)

(8) เมื่อพรรษา หมายความว่าภายในเวลาพรรษา 3 เดือน คือ ตั้งแต่แรมค่ำ
หนึ่ง เดือน 8 ถึงแรมค่ำหนึ่ง เดือน 11 ระยะเวลาฤดูฝน 3 เดือนนี้ พระสงฆ์ในพระพุทธ
ศาสนา จำต้องอยู่ประจำในที่เดียว จะไปค้างคืนที่อื่นไม่ได้ เรียกว่า อยู่จำพรรษา ภายใน
3 เดือนดังกล่าวนี้ จึงเรียกว่า “เมื่อพรรษา” หรือภายในพรรษา